

โลกจริง โลกปลอม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเหนือโลก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาในโลก เกิดมาในโลกเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดมาในโลกอยู่กับโลกมา ๒๕ ปี อยู่กับโลกมาตอนนั้นเป็นโลกล้วนๆ เลย โลกนี้เป็นความจริงอันหนึ่งนะ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรมมา โลกก็เป็นอย่างนี้ โลกเป็นความจริง โลกนี้เป็นความจริง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อนธรรมะมากก็เป็นความจริง ความจริงกับความจริงมันเข้ากันได้

ความจริงกับความจริง คูสิ! เวลาไฟฟ้า ขั้วลบกับขั้วบวก มันจะทำให้เกิดพลังงานไฟฟ้า ถ้าเป็นขั้วบวกกับขั้วบวกมันผลัดกัน ความจริง โลกเป็นความจริงอยู่ แต่เราศึกษาธรรมกัน เราศึกษาธรรมด้วยความประมาทเดินเลื้อ เราคิดว่าศึกษาธรรม โลกนี้เป็นสมมุติ ทุกอย่างเป็นของปลอม ของที่ไม่ยั่งยืน ทุกอย่างฟังพาอาศัยไม่ได้ เราเข้าใจกันเอง เราเข้าใจด้วยความรู้สึกของเราเองว่าโลกนี้เป็นของปลอม เป็นสมมุติ สมมุติบัญญัติ

วิมุติเป็นความจริงอันหนึ่ง วิมุติจะเป็นความจริงอันหนึ่งต่อเมื่อใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอันนั้นเป็นวิมุติ วิมุติอันนั้นเป็นความจริง ความจริงกับความจริงมันผลัดกัน ผลัดกับความจริงทางโลก โลกอยู่อาศัยไปชั่วคราว สิ่งนี้เป็นสมมุติ จริงตามสมมุติ มันเป็นความจริงจริงๆ ถ้ามันไม่เป็นความจริงจริงๆ เวลาเจ็บปวดขึ้นมา เวลาทุกข์ขึ้นมา เป็นความจริงไหม? ถ้ามันเป็นความจริงอยู่ มันมีอีกไหม? มันมีตามความเป็นจริงนะ

แต่เราไปศึกษาธรรมกันมาโดยใจเราเป็นความปลอม ใจเราปลอมนะ ใจเราโหล ใจเราไม่เป็นความจริง พอใจเราไม่เป็นความจริง เราบอกอันนั้นก็ไม่ใช่จริง อันนี้ก็ไม่ใช่จริง เป็นสมมุติหมดเลย แต่ใจมันปลอม พอใจมันปลอม มันก็เลยไม่เป็นความจริง ไม่เป็นความจริงก็เลยแบกความทุกข์ไว้ แบกความโศกเศร้าอาวรณในหัวใจ แล้วบอกว่า ปฏิบัติธรรมแล้วไม่ได้ธรรม ปฏิบัติธรรมพยายามต่อสู้กับกิเลสตัวเองแล้วไม่ได้ ไม่ได้ เพราะความเลินเล่อของตัวเอง ความเลินเล่อ ความเข้าใจผิด ขึ้นต้นมันคน ขึ้นต้นไม่เป็นความจริง แล้วมันจะเป็นความจริงขึ้นมาได้อย่างไร?

ถ้าขึ้นต้นให้เป็นความจริงสิ! เราเกิดมาชีวิตเราเป็นความจริงไหม? เป็นความจริง ความทุกข์เป็นความจริงไหม? เป็นความจริง หน้าทีการงานเป็นความจริงไหม? เป็นความจริง ถ้าคนทำหน้าทีการงานตามความเป็นจริง ผลที่ตอบสนองมามันต้องเป็นความจริง "ไอ้นี้ทำหน้าทีการงานด้วยความประมาทเลินเล่อ ด้วยความสักแต่ว่า ทำกัน แล้วผลของมัน มันก็ไม่ได้ผลตามปรารถนา ไม่ได้ผลตามปรารถนาแล้วก็ว่าทำแล้วไม่ได้ความจริง เพราะใจมันปลอม ใจไม่มีคุณค่า

ถ้าใจมีคุณค่า ต้องทำให้ใจนี้เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าใจเป็นความจริงขึ้นมา มันมีจุดยืนของมัน เราตั้งใจจะประพฤติปฏิบัติกันเพราะเรามีศรัทธา เรามีความเชื่อ เราเชื่อในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อ ความเชื่อแก้กิเลสได้ไหม? มันแก้กิเลสไม่ได้ เริ่มต้นของการประพฤติปฏิบัติมันต้องมีความเชื่อก่อน ความเชื่อในกาลามสูตรบอกไม่ให้เชื่อสิ่งต่างๆ เลย

ถ้าไม่ให้เชื่อสิ่งต่างๆ เลย คือ ไม่ให้เชื่อในความจอมปลอมของใจ ใจมันจอมปลอม ข้างนอกความจริง แต่มันเป็นความจริงชั่วคราว เป็นความจริงชั่วคราว เพราะมันเป็นสมมุติ มันเป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ แต่มันเป็นความจริง มันเป็นความจริงเพราะมันมีจริงๆ เพราะมันมีจริงๆ มันรู้จริงๆ มันสัมผัสได้จริงๆ แล้วมันก็ทุกข์จริงๆ แล้วของมันก็จับต้องได้จริงๆ

แต่เพราะใจมันปลอม เพราะใจมันโหล เพราะใจมันไม่เข้าใจ มันเลยว่่าสิ่งนั้น เป็นของชั่วคราว ชั่วคราวมันก็มีจริง ถ้ามีชั่วคราวเพราะมันปัจจุบันธรรม ปัจจุบัน ความเร็วของจิต จิตนี้เร็วมาก แล้วถ้าจิตนี้เร็วมาก ความเห็นขณะที่มันเป็นปัจจุบัน ความคิดเห็น มันปล้กกันเดี๋ยวนั้น แล้วมันขาดเดี๋ยวนั้น กิเลสมันขาดเดี๋ยวนั้น แต่มีมือ เราสกปรก ใจเราเป็นพิษ พอใจเราเป็นพิษขึ้นมาจับสิ่งใดมันก็เป็นพิษไปหมด

การศึกษาธรรม คือศึกษาธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไซ้! นี้เป็น ปรมาตธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอดมาก แต่ขณะศึกษาใจ มันปลอม ลืมไปว่าใจมันปลอม ถ้าใจมันปลอม มันเป็นการศึกษาด้วยความจอมปลอม มือเราสกปรก มือเราเปื้อนสารพิษ มือเรามีพิษ จับสิ่งใดมันเป็นพิษไปหมด คูสิ! เวลาเมื่อ เรามันเปื้อน สิ่งที่มีมันเป็นใจมัน มันมีความลึน เราจับสิ่งใดมันจะหลุดไม้หลุดมือไปหมด มันจับอะไรไม่ติดเลย

ในการประพฤติปฏิบัติของเราก็เหมือนกัน เราไม่มีสติ เราไม่มีความตั้งใจ ที่นี้ เราไม่มีความตั้งใจ เราจับสิ่งใดมันก็ไม่เป็นประโยชน์กับเรา มันไม่เป็นความจริงสัก อย่างหนึ่ง เพราะใจมันปลอม ถ้าใจเป็นจริงขึ้นมาทำอย่างไร ใจจริงมันต้องตั้งสติขึ้นมา ทำมือให้สะอาด ไม้ให้มีไขมัน จับสิ่งใดมันจะจับได้

ถ้าจับสิ่งใด เวลาทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี้! เป็นนิพพาน นิพพาน มันนิพพานได้อย่างไร? เพราะมันไม่มีความรู้สักอะไรใดๆ เลย มันจะเป็น นิพพานไปได้อย่างไร? แต่เพราะอะไร? เพราะมันไม่เป็นความจริง ใจมันปลอม ศึกษา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เอาความปลอม เอาสิ่งที่เป็นใจปลอมๆ นี้เข้าไป ศึกษาด้วยความประมาทเลินเล่อ ด้วยการคาดการหมาย ด้วยการดันการเดา ผลตอบมา มันก็ไม่ใช่ความจริงทั้งนั้นเลย

สิ่งที่ไม่เป็นจริง เราไม่จริงสักอย่างเดียวสรรพสิ่งในโลกนี้ไม่มีอะไรเป็นความ จริงเลย เพราะใจมันปลอม ใจมันมีอวิชา อวิชาคือ ความไม่รู้ในตัวมันเอง ในเมื่อตัว

มันเองไม่รู้สิ่งใดๆ เลย เราไปศึกษาวิชาการของคนอื่น เราไปหมายความว่าความรู้สิ่งนั้นเป็นความรู้ของเรา เป็นความรู้ของเรา มันปลอม

เวลาจิตที่มันตกวงค์ จิตที่มันตกวงค์ ไม่ใช่สัมมาสมาธิ มันก็ว่างๆ ว่างๆ แล้วว่าสิ่งนี้เป็นธรรม ว่างสบาย ว่างสบาย มันเคลิบเคลิ้มหลงไหลกันไปในการรู้สึกรู้สีกของมัน แต่มันไม่เป็นความจริงอะไรสักอย่างเลย ไม่เป็นความจริงเพราะอะไร? เพราะจิตมันยังไม่เป็นสัมมาสมาธิเลย

ศีล สมาธิ ปัญญา ในเมื่อ ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะการทำสมาธิขึ้นมา ถ้าจิตเป็นสมาธิขึ้นมานั้นแหละมือที่สะอาด มือที่สะอาดจับสิ่งใดมันก็จับได้ความจริงใช่ไหม? มือที่สะอาด คุณสิ มือเราสะอาด เราจับสิ่งใดเราจะรู้สึกถึงสิ่งนั้น ถ้าเป็นสิ่งที่มีชีวิตมันจะคั่นรน มันจะรู้สึกกับเรา สิ่งที่นุ่มนวลเราจับมันจะนุ่มนวล สิ่งที่แข็งกระด้างมือเราสัมผัสมันจะแข็งกระด้าง

จิตที่มันสัมผัสได้ มันจับสิ่งใดๆ ได้ มันจะสัมผัสไปตามความเป็นจริง จิตที่เป็นสมาธิขึ้นมามันมีสติสัมปชัญญะ พอสติสัมปชัญญะมันจะจับต้องสิ่งใด มันรู้ตามความเป็นจริง แต่ขณะที่จิตมันสกปรก จิตมันไม่รู้ มันจับสิ่งใดมันจับด้วยความไม่รู้ เห็นไหม อวิชชา! สิ่งนี้จับไม่รู้ มันเป็นความผิดที่ไหนล่ะ? มันเป็นความผิดที่ใจของเราใจ มันเป็นความผิดเพราะใจมันปลอม

สรรพสิ่งมันมีจริงทั้งหมด มันจริงตามสมมุติเพราะมันเป็นวัตถุ มันเป็นสิ่งที่ไม่แปรปรวนเป็นธรรมดา แต่มันมีอยู่จริง ถ้าใจมันจริง มันพิจารณาจริง มันเห็นจริงขึ้นมา มันจะรู้ตามความเป็นจริง แต่นี่มันไม่จริง ใจไม่จริงแต่ไปศึกษาของจริง ศึกษาจริงในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเป็นโทษกับใจของเราเอง ใจของเรามันไม่จริง พอใจของเราไม่จริงมันก็ตีความไป ตีความไปตามความปรารถนาของใจนั้น

ความมหัศจรรย์ของจิต จิตนี้มีหัศจรรย์มากนะ คุณสิ! เราเป็นปุถุชนกัน เวลาเรานอนหลับมันฝันไป มันฝันสิ่งที่มหัศจรรย์ ฝันเห็นอะไรแปลกประหลาด สิ่งที่คุณไม่เคย

ฝันไม่เคยเห็นมันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง สิ่งที่มีมันเพื่อมันฝันมันรู้ของมัน ฝันคิดฝันสู่ความคิดก็เหมือนกัน มันคิดของมันไปตามความปรารถนา ตามแรงขับของกิเลส สิ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นแรงปรารถนาของกิเลส มันก็คาดหมายไป มันมีความจินตนาการไป แล้วก็คิดถึงธรรมะไป พอคิดถึงธรรมะ มันก็สบายๆ สบายๆ

ในเมื่อมือไม่สะอาด มันจับอะไรขึ้นมา มันเป็นโทษกับหัวใจทั้งนั้นเลย มือไม่สะอาดจับสิ่งใดมันก็เป็นผล มือเราไม่สะอาด มือเรามีสารพิษจับสิ่งใดถ้าเรากินเข้าไป สารพิษต้องเข้าร่างกายเราแน่นอน จิตนี้มันไม่สะอาด จิตนี้มันไม่มีความเป็นไปของมัน มันจับสิ่งใด ว่างๆ ว่างๆ ทำให้ตัวเองเสียโอกาสทำให้ตัวเองพลัดพราก ประพฤติปฏิบัติธรรม คั่นเคาธรรม ปฏิบัติธรรมด้วยความเป็นจริง

สิ่งที่เราปฏิบัติธรรมมันต้องเข้าถึงธรรม เข้าถึงสัจจะความจริง ถ้าเข้าถึงสัจจะความจริงมันเป็นสันติภูมิจิโกล ใจมันรับรู้ ใจมันสัมผัส ใจมันมีความเป็นไป แต่นี่มันไม่เห็นความเป็นจริง มันเป็นความจอมปลอม ถ้าใจจอมปลอม นี่ความมหัศจรรย์ของจิต จิตนี้มันจอมปลอมอยู่แล้ว มันสร้างความเป็นจอมปลอม ถ้าเป็นความว่าง เป็นสิ่งที่เห็นต่างๆ มันเป็นอุปกิเลส

กิเลสอย่างหยาบๆ กิเลสอย่างที่มีมันทุกข์มันยาก ในชีวิตของเราที่มีมันทุกข์มันยาก ที่มีมันแบกมันหาม มันมีความทุกข์ใจอยู่ มันเป็นความทุกข์แบบสามัญสำนึกของปุถุชนทั่วๆ ไป แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นอุปกิเลส กิเลสที่ละเอียดกว่าละเอียดกว่าให้เราไปติด ติดใน โสภัส ความสว่างไสว ความรู้ความเห็นต่างๆ มันก็ทำให้เราไปติดอีก มันเป็นกิเลสอย่างละเอียด กิเลสอย่างละเอียด จิตนี้มันละเอียดขึ้นมา

มือที่เราล้างขึ้นมา มือที่เราพยายามทำความสะอาดของมันเข้ามา พอมันถึงเข้ามาแล้วมันไม่สะอาดจริง มันก็เข้ากับสิ่งที่เป็นความไม่จริง พอเข้ากับสิ่งที่เป็นความไม่จริง มันก็เป็นอุปกิเลส อุปกิเลสมันก็ทำให้เราหมกมุ่นอยู่กับกิเลสอันละเอียด พอหมกมุ่นอยู่กับกิเลสอันละเอียด เราคิดว่าเป็นธรรม มันเป็นธรรมไหม? มันไม่ป็นธรรม เพราะความจอมปลอมของใจ

สิ่งต่างๆ ที่มันมีอยู่มันเป็นความจริงหมด โดยสามัญสำนึก โดยความคิด ศสารมีจริง ความคิดมีจริง ทุกอย่างจริงหมดเลย โลกนี้เป็นความจริงหมด จริงโดยสมมุติ จริงโดยการเกิดดับ โดยยับแสด ความคิดเหมือนยับแสด มันคิดเกิดดับๆ แต่มันมีไหมล่ะ? มันพิสูจน์ได้นะ

คลื่นหัวใจ คลื่นความคิด เครื่องมือเขายังจับได้เลย กราฟมันจะขึ้นสูงๆ ต่ำๆ แล้วแต่ความรู้สึกของใจ วิทยาศาสตร์มันก็จับได้ แล้วเราทำไมไม่มีสติสัมปชัญญะจับของเรา ทำไมเราไม่เข้าใจว่า สิ่งนี้เป็นประโยชน์กับใคร มันจะไม่เป็นประโยชน์กับใครเลยถ้าหัวใจมันปลอม แล้วความคิดทำไปโดยความจอมปลอมของใจ

ถ้ามันจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงของมัน เราจะมีจุดยืนของเรา จิตจะมีจุดยืนของเราเราทุกข์เรายากอยู่ที่นี่ ใครเป็นคนทุกข์ยากกับเรา? เราทุกข์ยากคนเดียว สิ่งที่เป็นทุกข์เป็นยากเพราะมันมีชาติ มีความเกิด มีความรู้สึก สิ่งที่เป็นความรู้สึกคือ จิต ตัวปฏิสนธิวิญญานไปเกิดในไข่ของมารดา เกิดในไข่ เราเกิดในไข่ต้องใช้ชีวิต ต้องฝึกตัวอยู่ในครรภ์ ๘ เดือน สิ่งนี้มันเป็นความทุกข์ทั้งนั้น

ถ้าเราย้อนอดีต หรือเราคิดถึงความเป็นวิญญูที่จิตมันต้องเกิดต้องตาย แต่มันจำตอนนั้นไม่ได้ มันคิดถึงตอนนั้นไม่ได้ แล้วเกิดมา หลุดจากช่องแคบออกมา ถ้าไม่เป็นที่ปกตก็ตาย ตายคาอย่างนั้น แต่มันเกิดมา ชาติการเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง สิ่งที่เป็นทุกข์อย่างยิ่ง พอเกิดขึ้นมาแล้ว มันเป็นสถานะ เราเป็นมนุษย์ สิ่งที่เป็นมนุษย์แล้วสิ่งนั้นเป็นอดีต เราจะแก้ไขสิ่งใดๆ ไม่ได้เลย สิ่งใดๆ แก้ไม่ได้ ชีวิตเรามันเป็นอย่างนี้ มันเป็นความจริงไหมล่ะ? มันทุกข์จริง มันทำจริง มันเห็นจริง มันเป็นความจริงหมดเลย แต่จริงอย่างนี้ จริงในวิญญู

แล้วถ้าหัวใจเราจอมปลอม เราก็จะจมอยู่กับมันในวิญญู จะจมอยู่กับความรู้สึกอย่างนี้ แก้ไขสิ่งใดๆ ไม่ได้ ธรรมะหรือความเป็นไปของโลกแก้เรื่องนี้ไม่ได้ ธรรมเหนือโลก ธรรมเหนือโลกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาอยากจะรู้สัตว์ชนสัตว์ มีความปรารถนาให้หัวใจนี้เป็นความจริง ที่จิต

มันเป็นความจริง มันวิปัสสนาโดยอัสวัคขญาณในคืนวันวิสาขบูชา อันนั้นเป็นความจริง

แต่ก่อนหน้านั้น ๖ ปี การพิสูจน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเจ้าชาย สิทธัตถะ เจ้าลัทธิต่างๆ ทางทฤษฎีต่างๆ เรียนมา เรียนวิชาการก็เรียน เรียนเตรียมตัว มาจะเป็นกษัตริย์เรียนมาทั้งนั้น การเรียนมา มีความรู้มา มีประสบการณ์ เพราะการ เตรียมตัวเองจะเป็นกษัตริย์ สิ่งที่เตรียมมาอย่างนี้ มีความรู้มา มันก็ต้องมีวุฒิภาวะ

เวลาไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธิต่างๆ มันเป็นความรู้สึกจากภายใน เรา ไม่มีความเข้าใจ เราก็ไปศึกษากับเขา ศึกษากับเขาแต่มีวุฒิภาวะ อาหารดาบสการันตีเลย บอกเลย เข้าสมาบัติ ๘ ได้เหมือนเรา ให้มีสถานะเป็นอาจารย์สอนได้ คำว่าสอนได้ สอน วิธีการที่รู้เพียงแค่นี้ แต่มันเกิด อัสวัคขญาณไหม? มันเกิดปัญญาไหม? มันเกิดการ ชำระกิเลสไหม? มันไม่เกิดความชำระกิเลส ถึงได้ปฏิเสช การปฏิเสช เห็นไหม องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ แล้ว ปฏิเสชไว้แล้ว

อย่างพวกเรา เราสาวกสาวกจะไม่ต้องไปศึกษากับใครเลย ธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัย เป็นความจริงกันอยู่แล้ว แต่ความจริงอย่างนี้ มันจริง ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่มีความจริงของเรา ความจริงของเรามันต้อง เป็นการกระทำของเรา ถ้าเราจะเป็นความจริง ใจเราต้องเป็นความจริง เราต้องยอมรับ ว่าทุกข์จริงๆ

ชีวิตนี้เป็นชีวิตจริงๆ ความเป็นไปมันเป็นความจริงหมด แต่ความจริงนี้เป็น ความจริงชั่วคราว แล้วจิตมันก็ปลอม พอมันปลอม ความเป็นของชั่วคราวกับความ จอมปลอมของใจมันไปด้วยกันได้ มันกลมกลืนกัน มันเป็นคู่หูต่อกัน มันทำให้หัวใจมัน หลอกตัวเอง หลอกหัวใจเรา ให้ไม่มีโอกาส หลอกหัวใจเราให้ใช้ชีวิตสั้นเปลืองไปวันๆ หนึ่ง ชีวิตนี้ใช้สั้นเปลือง

จิตนี่คืออะไร? ชีวิตนี่คืออะไร? ชีวิตนี่คือ ไออุ่น คือจิต คือตัวพลังงาน ตั้งอยู่บน ไออุ่น ตัวพลังงาน ตั้งอยู่บนอายุ กาลเวลา กาลเวลาสืบต่อเราก็มีชีวิตต่อ จิตออกจากร่าง

ไปหมด เราไม่มี.. ซากศพ มันทำอะไรไม่ได้เลย แต่ถ้ายังมีจิตอยู่ พลังงาน ไออุ่น กาลเวลา ทำให้ชีวิตมีสืบต่อเนื่องมา ถ้าเราใช้ชีวิตโดยฟุ่มเฟือย โดยที่เราไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย เราก็ว่าเราอยู่ในโลกเราจะอยู่กัน ๑๐๐ ปี ๑,๐๐๐ ปี มันจะอยู่ค่าฟ้า จิตไม่เคยนึกถึงความตายนะ

แต่เวลากำหนดมรณานุสสติ กำหนดถึงว่าต้องตาย ถ้ามันเป็นคนที่มันมีวาสนา มันจะสลดสังเวช แต่ถ้ามันเป็นกิเลส เวลากำหนดถึงความตาย มันทำอะไรไม่ได้เลย มันเศร้า เศร้าจนมันนึกไม่ได้ ไม่ยอมนึก มรณานุสสติทำให้เรามีสติสัมปชัญญะ เราจะใช้ชีวิตเราฟุ่มเฟือย มันจะตายเมื่อไรก็ไม่รู้

คำว่าจะตายนะ ครูบาอาจารย์ของเรา เวลาประพาศปฏิบัติขึ้นมา มันมีวิกฤตขึ้นมา ในชีวิต ไม่อยากตาย ไม่อยากตายเพราะอะไร? ไม่อยากตายเพราะรู้ว่าในหัวใจเรานั้นยังปลอมอยู่ มีส่วนปลอมมากส่วนปลอมน้อย มันอยู่ที่การกระทำ

ถ้ามันวิปัสสนาไปมันมีการสลัก ผลักระหว่างข้าวบวกกับข้าวบวก ความจริงกับความจริงมันสลักกัน ถ้ามันสลักกันเมื่อไร มันสลักกันแล้วถ้าเป็นสมุจเฉทปหานมันสลักขาดออกไป ความจอมปลอมของใจมันจะมีน้อยลงๆ ถ้าน้อยลงแต่มันก็ยังมีความปลอมอยู่ในหัวใจ ถ้ามันมีความปลอมอยู่ในหัวใจ ความปลอมอันนี้มันทำให้จับไตต้องให้ไปเกิดในวิภวภูตนี้ ยังไม่สิ้นสุดของการเกิดในวิภวภูต

วิภวภูต วิภวภูต ถึงไม่อยากตาย ไม่อยากตายเพราะอยากประพาศปฏิบัติ ไม่อยากตายเพราะเห็นช่องทาง ไม่อยากตายเพราะว่าเราทำมาแล้ว ความจอมปลอมของใจหลุดออกไป ด้วยแรงผลัดความจริงกับความจริง มันเห็นความสะอาดซึ่งๆ หน้า เพราะใจมันเห็นความสะอาดอย่างนี้ขึ้นมา มันก็เป็นการชำระความจอมปลอมเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป

ถึงพยายามใช้ชีวิตนี้ อยากรักษาชีวิตนี้ไว้เพื่อจะประพาศปฏิบัติ ไม่อยากต้องไปเวียนตายเวียนเกิดอีกภพหนึ่ง อีกชาติหนึ่ง ยังต้องไปนอนในครรภ์ของมารดาอีก ๕ เดือน ยังต้องเกิดมา เกิดมาแล้วยังต้องมาประพาศปฏิบัติอีก ประพาศปฏิบัติแน่นอน เพราะหัวใจถ้ามันมีความจริงในหัวใจแล้ว มันจะไม่ตกไปในทางอบาย มันไม่ตกไปในที่ต่ำ

พระโศดามันไม่เกิดในอบาย พระโศดามันเป็นผู้ที่เข้ากระแส ถ้าเข้ากระแส กระแสคือ กระแสนิพพาน ถ้ากระแสนิพพานอำนาจวาสนาอย่างนี้ จิตที่มีอำนาจวาสนาอย่างนี้ คุณทวดาคี สิ่งที่เขา มีบรรดาศักดิ์ เขามีของเขา สิ่งนี้มันจะให้ชีวิตมัน เป็นไปโดยสายบุญสายกรรม ถ้าสายบุญสายกรรม สิ่งนี้มันจะวนไป มันถึงที่สุดเพราะอะไร? เพราะจิตมันไม่มีแรงดึงดูดที่ต่ำ

แรงดึงดูดที่ต่ำที่ไปเกิดในนรกอเวจี เกิดในอบายภูมิมันไปไม่ได้ เพราะขั้วบวก กับขั้วลบถ้ามันสมดุลกัน มันเป็นไปตามวิญญูจะเกิดที่ไหนก็ได้ จะเกิดในวิญญู จะเกิด อย่งไรก็ได้ เพราะมันเป็นสิ่งที่สมดุลกัน มันเป็นสิ่งที่ไปด้วยกัน แต่ในเมื่อมันมีแรง บวกกับบวก มันไปไม่ได้ ถึงจะเกิดอีกแต่เกิดอีกก็ไม่อยากเกิด แต่เราอยากเกิดเราไม่รู้ ถ้าเราไม่อยากเกิดทำไมเราฟุ้งเฟ้อกับชีวิตของเรา ในโอกาสนี้เหมือนเกมกีฬาเลย โอกาสขณะเวลาที่แข่งขันกัน เรามีโอกาสที่เราจะทำเต็ม เรามีโอกาสที่เราจะทำ ผลประโยชน์กับเรา

ชีวิตนี้ก็เหมือนกัน ตั้งแต่เกิดจนตาย วันตายคือ วันที่สิ้นสุดกัน ถ้ายังไม่ตายยังมี ลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ลมหายใจเข้าและออกมันมาจากไหน? มันมาจาก ความรู้สึก มันมาจากหัวใจ มันมาจากจิตที่มันมีเจตนา มันถึงกำหนดลม ถ้าไม่มีตัว ความรู้สึก ไม่มีหัวใจ ลมก็คือลม ลมมันพัด มันพัดไปตามธรรมชาติของมัน มันมี ประโยชน์กับใคร? ลมพายุมันหอบสิ่งต่างๆ ไป ทำลายบ้านเรือนเขาทั้งหมด ลมมันเป็น อะไร?

แต่ถ้ามี หัวใจเรา หัวใจที่มีแรงปรารถนา หัวใจที่มันกำหนดลม กำหนดลมเพื่อ อะไร? กำหนดลมเพื่อให้ใจมันอยู่กับลม ให้ใจมันอยู่กับความรู้สึก ให้ใจมันไม่ออกไป รับรู้สิ่งที่เป็นความจอมปลอมภายนอก จอมปลอมที่ออกไปจากร่างกายของเรา จอมปลอมสิ่งที่มันคิดออกไปโดยที่ไม่มีสติสัมปชัญญะนั่นคือความปลอมทั้งหมด แล้ว กำหนดลมโดยเจตนาของเรา

กำหนดลม กำหนดพุดุโท กำหนดสิ่งต่างๆ กำหนดเพื่อสิ่งใด? กำหนดเพื่อเอาใจ เอาความรู้สึก เอาความคิด ที่มันแผ่ซ่านออกไป ไปยึดมันถ้อมัน เป็นความคิดโดยกิเลส โดยความคิด โดยจอมปลอม เพราะโดนอวิชา โดนความรู้สึกในหัวใจเป็นสิ่งที่จับไต มันทำให้มันคิดโดยเป็นทาส ทาสของต้นหาความทะยานอยาก

ในเมื่อต้นหาความทะยานอยากมันบีบคั้นให้ต้องไปตามอำนาจของมัน เราไม่มีกำลังจะสู้มัน ไม่มีกำลังจะสู้ ผู้สิ่งที่มีอำนาจเหนือกว่า เราถึงต้องใช้ทำความสงบของใจ โดยที่ไม่ให้อยู่ในอำนาจของมัน กำหนดพุดุโทก็ได้ ถ้าทำไม่ได้มาใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ทำปัญญาอบรมสมาธิ เพราะคำว่า ทำปัญญาอบรมสมาธิมันเป็นปัญญา ปัญญาครอบรู้ในกองสังขาร

สังขาร คือ ความคิด ความปรุง ความแต่ง สิ่งที่สังขารคิด สังขารปรุง สังขารแต่ง แต่งความคิด แต่งความฟุ้งซ่าน แต่งคิดออกไปนอกโลกนอกจักรวาล คิดได้ทั้งนั้นเลย แต่เป็นความจริงไม่เป็นความจริงไม่รู้! ไม่รู้! เพราะอะไร? เพราะมันเป็นจินตนาการ มันเป็นความคิดของอวิชา มันไม่เป็นความจริง

แต่ถ้าเป็นความจริงของครูบาอาจารย์ คุณ! อภิญญา ๖ มันรู้ไปหมด มันรับรู้ได้หมด สิ่งแรกเพราะใจมันจริง ถ้าใจมันจริง มันอยากรู้อะไรเป็นความจริง มันเป็นไปตามนั้นได้ แต่ใจมันปลอม ใจมันปลอมมันทำสิ่งใดๆ ไม่ได้ เราถึงต้องใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คือ ความครอบรู้ในความคิด ความคิดที่มันจะคิดอยู่เรามีสติสัมปชัญญะเข้าไป

ปัญญาครอบรู้ในกองสังขาร ปัญญาอบรมสมาธิ อบรมสมาธิขึ้นมาให้มันมีความสะอาดบริสุทธิ์ของใจเข้ามา ให้ใจเป็นความจริงเข้ามา ถ้าใจเป็นความจริงเข้ามา ถ้าเป็นสมาธิมันก็เป็นสมาธิจริงๆ ถ้าเป็นสมาธิจริงๆ มันจะมีความสุข มันจะมีความสุขนะ ความสุขที่เกิดจากการปล่อยวาง

สิ่งต่างๆ เวลากิเลสมันเหยียบย่ำหัวใจ ความคิดที่มันออกมามันเหยียบย่ำหัวใจ ไม่มีใครรับรู้สิ่งใดๆ เลย แต่มันเจ็บปวดแสบร้อนในใจ สิ่งที่มันเจ็บปวดแสบร้อนในใจ มันแบกหามภาระ ความคิดเป็นภาระ เราต้องการคิดสิ่งใด เราปรารถนาสิ่งใดไม่ได้ตาม

ความปรารถนามันจะเกิดอารมณ์ เกิดความรู้สึก เกิดการสับสนของโลหิต เกิดการสั่นไหวของร่างกาย แต่ถ้าเราควบคุมมันได้ สิ่งต่างๆ ที่เราควบคุมมันได้ สิ่งที่เราควบคุมมัน มันใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เห็นความทุกข์ ความยาก เห็นการแบกหามของใจ เห็นความทุกข์ แค่ว่าปล่อยวาง ปล่อยวาง สิ่งนี้มันเป็นอะไร? มันเป็นสมาธินะ

ขั้วบวกกับขั้วลบมันแยกออกจากกัน สิ่งที่ขั้วบวกกับขั้วลบมันไม่กลมกลืนกัน ไม่เป็นพลังงานออกไปข้างนอก สิ่งที่ไม่เป็นพลังงานออกไปข้างนอก เพราะข้างนอกเป็นความจริงของมัน แต่จริงโดยพลังงานเฉยๆ แต่ความจอมปลอมของเรามันไปยึดของมัน ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรม ทั้งๆ ที่ศึกษาความจริง ศึกษาความจริงคือ ศึกษาวิทยาศาสตร์ คูสิ! วิทยาศาสตร์ที่เป็นทฤษฎี ที่เป็นความจริง แต่เราไม่ได้ทดสอบตรวจสอบ มันก็รู้ทฤษฎีทั้งนั้น มันรู้ทฤษฎีขึ้นมาแล้วสิ่งที่ลึกลงในหัวใจมีไหม?

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งกว่าวิทยาศาสตร์นัก มันเป็นเรื่องที่พิสูจน์มาแล้วด้วยธรรม ด้วยหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันพิสูจน์มาแล้วด้วยใจของครูบาอาจารย์ของเราที่ทำได้ ที่ทำเฉพาะแบบนั้น ให้มันเป็นความจริงเข้ามา ถ้าใจเป็นความจริงเข้ามา สมาธิก็เป็นสมาธิจริงๆ ถ้าสมาธิเป็นสมาธิจริงๆ แล้วเกิดวิปัสสนา เกิดวิปัสสนาคือว่าเราใช้ความจริงกับความจริงพิสูจน์กัน

ถ้าความจริงกับความจริงพิสูจน์กัน โลกก็เป็นโลกจริงๆ ชาติชั้นซึกก็เป็นชาติชั้นซึกจริงๆ กิเลสมันก็เป็นกิเลสจริงๆ ธรรมของเราก็เป็นธรรมจริงๆ มันวิปัสสนากัน มันใคร่ครวญกัน พิจารณากาย เราตั้งกายขึ้นมา จิตมันสงบแล้วพิจารณาตั้งกายขึ้นมา ตั้งกายขึ้นมาเพราะอะไร? เพราะหัวใจมันโง่ มันเป็นความจอมปลอมแล้วยังโง่อีก ๒ ชั้น ๓ ชั้น โง่เพราะมันไม่รู้ ไม่รู้สิ่งใดๆ เลย

ถ้ามันไม่เป็นความจริง เวลานั้นทำไมเวทนาเป็นความจริงไหม? เวลาเรานั่งไป เวทนาเจ็บปวดเป็นความจริงไหม? เวลาเราขบเราเมื่อยเป็นความจริงไหม? มันเป็นความจริงทั้งนั้น แต่ความจริงเพราะจิตมันโง่ มันโง่เพราะมันเป็นนามธรรม มันเป็นความรู้สึก

มันไปรับรู้ สิ่งที่รับรู้ ร่างกายมันก็เป็นความจริงอันหนึ่ง ความจริงอันหนึ่งมันอยู่ได้
ชั่วคราวอันหนึ่ง

แต่เวลาจิตที่มันจอมปลอม เขาจริงของเขา เขาเป็นอย่างนั้นโดยธรรมชาติของเขา
เขา แต่เพราะจิตมันโง่ จิตมันไม่รู้ของมัน มันก็ไปยึดมันถือมัน ไม่ต้องทำอะไรเลย จะ
ไม่มีการกระทำสิ่งใดๆ เลย แต่จะให้มันเป็นตามความปรารถนาของใจ เวทนาก็ไม่อยากจะ
ให้เกิด ภพก็ไม่อยากจะให้มี ศีลธรรมแล้วต้องเข้าใจหมด ต้องไม่ทุกข์สิ

ศีลธรรมแล้วต้องเข้าใจธรรม ทำตามความพอใจแล้วจะให้ผลเกิดตามความ
ปรารถนา นั่งสมาธิ ๒ นาที ก็ให้เกิดเป็นสมาธิ ใช้ปัญญาเข้าไปเป็นสัญญาถือว่าเป็นปัญญา
มันเป็นสัญญา มันเป็นสมบัติเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราเอาความ
จอมปลอมเราไปยึดมันมา ไปยึดให้มันเป็นสภาวะแบบนั้น มันเลยไม่เป็นความจริง

แต่ถ้าเป็นความจริง จิตมันเป็นสมาธิมันจะเห็นของมันจริง กายเห็นกายจริงๆ
นะ การเห็นกายจริงมันจะสั้นไหวถึงชั่วหัวใจ ชั่วหัวใจนี้สั้นไหวหมดเลย คูสิ! ใน
วงการแพทย์ เขาผ่าตัดกัน เขาดูแลกัน เขารักษาร่างกายกัน รักษาร่างกายให้หายจากการ
บาดเจ็บ ให้หายจากการเป็นโรคเป็นภัย แต่เขาไม่เห็นกายจริงๆ เพราะเขาเห็นโดยทำ
หน้าที่ หน้าที่อาชีพของเขา

คูสิ! คนที่มีอาชีพเป็นสัปเหร่อ เขาจะเผาศพ เขาจะทำความสะอาดศพ เขาจะทำ
ได้ทุกวัน ทำจนเป็นความเคยชินจนไม่กลัวสิ่งใด ไม่มีสิ่งใดสะเทือนหัวใจ ไม่ปลงธรรม
สังเวช อันนี้มันซากศพภายนอก ซากศพที่มันเดินอยู่ได้คือ เรา เราชำระซากศพ เรามี
อาชีพชำระซากศพของเขา ดูแลซากศพ ชำระซากศพตามพิธีกรรมของเขา แล้วซากศพ
เราล่ะ!

แต่เพราะความคุ้นชิน ใจมันปลอม ถ้าใจมันปลอมมันก็คือ อาชีพ คือสิ่งที่ทำ
อาหารมาเลี้ยงร่างกายเท่านั้นเอง แต่ถ้าเป็นธรรม อาชีพก็คืออาชีพ แต่ความสลดสังเวช
ธรรมสังเวชนะ มันทำด้วยความซื่อสัตย์ มันทำตามความเป็นจริง ถ้ามันทำตามความ
เป็นจริงขึ้นมาแล้วมันสะเทือนหัวใจ ถ้าจิตมันเห็น สมาธิมันเห็นกายตามความเป็นจริง

มันสะท้อนชั่วหัวใจ สะท้อนชั่วหัวใจเพราะอะไร? เพราะมันมีเชื้อของความปลอมอยู่ในหัวใจ

ถ้าเชื่อความปลอมในหัวใจ มันความหลงผิด ความหลงผิด ลักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สักกยพทปมาส ลักกายทิฏฐิ ทิฏฐิ ความเห็น ทิฏฐิคือความเห็น จิตได้สำนึก มันยึดมั่นถือมั่น ว่าสรรพสิ่งในโลกนี้ มันเป็นความจริงของมันอยู่แล้ว แต่ความจริงเรา ยึดไว้โดยที่ไม่ต้องการให้มันเปลี่ยนแปลง

จิตนี้ไม่ว่าสิ่งนี้เป็นของเรา อะไรเป็นของเรา มันยึดมั่นถือมั่นไปหมด ว่าควรเป็นของเรา ต้องเป็นอย่างที่เราต้องการปรารถนา แต่มันไม่เป็นความจริงตามปรารถนาเลย มันเป็นไปตามความจริงของเขา เขาต้องเป็นไปตามความจริงของเขา เขาต้องแปรสภาพไป เขาต้องเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา

จิตมันไม่จริงมันก็จะไปยึดให้เป็นความจริง ให้สมความปรารถนาของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามามันเห็นเป็นสัจจะ อริยสัจจะความจริงเป็นจากภายใน ความจริงจากภายในเพราะจิตเป็นสมาธิ พอจิตเป็นสมาธินี้จิตมันหยุดนิ่ง จิตมันหยุดนิ่ง จิตมันไม่เคลื่อนที่ จิตไม่เคลื่อนที่ไป ความจริงความเคลื่อนที่ไปมันไม่มี มันเห็นสภาวะแบบที่มันเป็นความจริง มันจะแปรสภาพ

สิ่งที่เราพิจารณากายให้เป็นวิภาคะ มันจะคลาย มันจะแยกส่วนคลายส่วนออกไป ถ้าแยกส่วนคลายส่วนออกไป มันเห็นจริงๆ แต่เห็นกายตามความเป็นจริงมันก็สะท้อนชั่วหัวใจ เพราะมันเห็นที่ ที่จะชำระความสะอาดและความบริสุทธิ์ เห็นที่ ที่ชำระของความจริงและความปลอม แล้วมันใช้วิปัสสนาญาณใช้ปัญญาจากภายใน นี่ไง! โลกุตตรปัญญา

เรามีการศึกษากัน ศึกษาธรรมะ ๘ ประโยค ๑๐ ประโยค ศึกษาธรรมะแต่งบาลีได้ แต่งธรรมะใหม่ก็ได้ ทำสิ่งใดๆ ก็ได้ แล้วมันชำระกิเลสไหม? เพราะความคิดมันออกมาจากใจปลอมๆ ใจปลอมๆ มันไปยึดทฤษฎีมา มันไปยึดสมาส ยึดการประสมคำ ประสมคำ แล้วแต่งคำด้วยความปลอมของใจ มันก็ทำให้เรื่องความปลอมออกไป

แต่ถ้ามันเป็นโลกุตตรธรรม มันเป็นโลกุตตรปัญญา โลกุตตรปัญญา ปัญญาเกิดจากตัวใจ เกิดจากจิตที่เป็นสมาธิ จิตที่เป็นสมาธิแล้วเกิดปัญญาโดยปัจจุบันเดี๋ยวนั้น โดยปัจจุบันเดี๋ยวนั้นแล้วมันใคร่ครวญกันเดี๋ยวนั้น มันปล่อยวางเดี๋ยวนั้น ไม่ต้องแต่งบาลี ไม่ต้องทำทฤษฎีให้ไปเสนอใครให้คะแนน ให้ไปเสนอกรรมการให้ผ่านถึงผลปัญญาที่ความรู้จริง แต่ถ้ามันเป็นความจริงในหัวใจ มันเป็นสันตภิสุทธิโก มันชำระกันที่ใจ ตัวใจที่สกปรก ตัวใจที่เป็นความจอมปลอม

แต่ในเมื่อเดินตามอริยสัจ เดินตามสัจจะความจริง สติ สมาธิ ปัญญา สติคือความสะอาดของใจ ใจให้มันปกติเข้ามาให้มันจริงเข้ามา ให้เป็นสติจริงๆ ไม่ใช่เป็นสติจอมปลอม ต่อหน้าก็ว่าถือสติ ลับหลังมันก็หาแต่ความคิด ความนึก ความพอใจของมัน มันเป็นมโนกรรม สิ่งที่มีโนกรรมเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากความปลอมของใจที่มันจับไต แต่ถ้ามันเป็นปกติของมัน เป็นความจริงของมัน ไม่ต้องมีสิ่งใดมาจับไต มันเป็นความจริงอยู่แล้ว แต่เพราะโดนอวิชา เพราะโดนความไม่รู้จริงมันครอบงำ ความครอบงำอย่างนี้มันก็หาเหยื่อของมัน หาเหยื่อสิ่งของมันพอใจของมันเข้ามา

สติ โดยความปกติของใจ แล้วทำความสงบของใจเข้ามาจนจิตมันเป็นความจริง ทำความสะอาด ทำมือของเราให้มันสะอาด แล้วพอไปจับต้องสิ่งใด คือ เห็นตามความเป็นจริง มือคือตัวใจ ตัวใจเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นอริยสัจ สติปัญญา ๔ แล้วใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญ ใคร่ครวญแยกแยะออกไป สิ่งที่เราใคร่ครวญมันเป็นปัจจุบันธรรม ปัจจุบันมันเกิดเดี๋ยวนั้น เกิดซึ่งหน้าเดี๋ยวนั้น

คูสิ! ทางโลก เขาคดโกงกัน เราไม่ทันเขา เขาโกงเราไปแล้ว เรามานั่งเสียใจทีหลัง เรามานั่งคิดได้ที่หลังทุกทีเลย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าใจมันปลอมมันเป็นอย่างนั้น มันให้กิเลส มันเป็นอดีตอนาคต เราไม่ทัน เราไม่เป็นปัจจุบัน เราไม่เห็นซึ่งหน้า เราไม่เห็นในเดี๋ยวนั้น ถ้าจิตมันสงบเข้ามา จิตสงบมันเป็นเดี๋ยวนั้นอยู่แล้ว มันเป็นหนึ่งใน มันไม่สืบท่อ ถ้ามีการสืบท่ออยู่ อดีตอนาคตเป็นสมาธิไม่ได้

สมาธิคือ ความนิ่งอยู่ของใจ ใจมันนิ่งอยู่ แล้วเรามีปัญญาของเรา เราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญ ถ้าปัญญาของเราใคร่ครวญ มันเริ่มชำระ เริ่มทำความสะอาดของใจ สอนมัน ให้มันเห็น ให้มันรู้ ให้มันจริง มันจะมีอดีต มีอนาคตบ้าง เพราะมันหยาบหยาบก่อนแล้วละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป

สิ่งที่ละเอียด สิ่งที่มีการใช้ปัญญาบ่อยครั้งเข้า มันจะเริ่มสั้นเข้ามา หดสั้นเข้ามา กาลเวลาจะหดสั้นเข้ามา จนมันเป็นปัจจุบัน ทันที่ปัจจุบัน ซ้อนปัจจุบัน ปัจจุบันซ้อนปัจจุบัน จนถึงที่สุดขั้วบวกและขั้วบวก ความจริงของใจ ปัญญาจริงๆ โดยมรรคญาณ แล้วความจริงของโลก ต่างอันต่างจริงมันทำลายกัน

จริงกับจริงมันเป็นความจริง เพราะโลกก็จริงของเขา ธรรมหัวใจก็จริงของเรา ธรรมอริยสัจที่เป็นความจริง กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันจะแยกออกจากกันเป็นธรรมดา มันเป็นความจริงอันหนึ่ง ถ้าเราศึกษาธรรม ศึกษาด้วยภาคปฏิบัติ พอมันเป็นความจริงขึ้นมา จริงต่อจริงมันก็เป็นธรรมะจริงๆ มันก็เป็นความรู้จริงๆ มันไม่ใช่เพราะเราศึกษาด้วยความประมาทเดินเลื้อย สิ่งใดก็เป็นความจอมปลอม โลกนี้ก็เป็นสักแต่ว่า

สิ่งต่างๆ มันก็เป็นทุกข์ ว่ามันไม่มีอำนาจเหนือเรา แต่เจ็บแสบปวดรื้อนนะ ยังต้องเกิดต้องตาย สิ่งที่เกิดที่ตายเพราะเราไม่รู้สิ่งใดจริงเลย เราไปศึกษาด้วยความเข้าใจของเราทั้งนั้นเลย แล้วปฏิบัติก็ปฏิบัติตามกิเลส ถ้าปฏิบัติตามจริง มันเป็นจริงหมด เราต้องเริ่มต้นจากว่าสิ่งนี้จริง แล้วศึกษาตามความเป็นจริง ศึกษาตามความเป็นจริงนะ

พอจิตมันสงบเข้ามาก็สงบจริงๆ พอสงบจริงๆ สิ่งที่เป็นความจริงมันจะย้อนกลับ ย้อนกลับตลอด ย้อนกลับนะมันทวนกระแส แต่ถ้าเป็นความจอมปลอมมันไหลไปตามกระแส มันไหลไปตามกระแส พลังงานที่ย้อนกลับมีไหม? พลังงานสิ่งใดไม่มีพลังงานย้อนกลับเลย

แต่ถ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทวนกระแส ทวนกระแสเข้ามาทำลายมัน ทวนกระแสเข้ามาทำลายใจที่มันปลอม

สิ่งที่มันปลอมเพราะมันปลอมมันถึงทุกซ์ เพราะมันปลอมมันถึงไม่เข้าใจธรรม เพราะมันปลอมมันถึงทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน

การที่มันจะจริง จริงต้องให้เราจริงก่อน จริงจากข้างนอก จริงจากการตั้งสติ
จริงจากที่เราตั้งสัจจะ เราตั้งสัจจะกับชีวิตว่า เราจะทำความเพียรด้วยความจริง ตั้งสัจจะ
คนมีสัจจะทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ คนไม่มีสัจจะทำอะไรก็ล้มเหลว ล้มเหลว
เพราะเราไม่จริง

แต่ถ้าเป็นทางโลก ล้มเหลวเพราะสิ่งแวดล้อมก็ได้ ล้มเหลวเพราะมันไม่ถึง
กาลเวลา สิ่งนี้มันก็เป็นอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาเกิดจากการกระทำของเรา ถ้าเราทำ
ดีขึ้นมา อำนาจวาสนามันจะย้อนกลับมาหาเรา ย้อนกลับมาหาเราเกิดแต่ในสิ่งที่ดี ๆ สิ่ง
ที่ดี ๆ โอกาสดี ๆ คูสิ! เราเจอครูบาอาจารย์ ที่ดี ๆ เราเจอสถานะประพุดิปฏิบัติที่ดี ๆ
ถ้าไม่ดี การไม่ดีคือ การคลุกคลี การทำตามแต่อำนาจอำเภอใจของเรา

แต่ถ้าเป็นความจริง สิ่งที่เราประพุดิปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นความจริงขนาด
ไหน ครูบาอาจารย์ของเราจะคอยดูแลเรา พ่อแม่ครูบาอาจารย์จะเป็นทั้งพ่อ เป็นทั้งแม่ เป็น
ทั้งครูบาอาจารย์ เป็นทั้งพ่อทั้งแม่ เพราะถ้าในการประพุดิปฏิบัติเรา เรื่องปัจฉัยเครื่อง
อาศัยมันเป็นเรื่องเล็กน้อยมาก เรื่องเล็กน้อยมันเป็นเรื่องหยาบๆ

ถ้าเป็นทางโลก เราต้องการชีวิตที่มีความมั่นคง เราต้องการสิ่งที่มีความมั่นคงของ
เราในชีวิต ความมั่นคงในชีวิตมันจะมีมาจากไหน? มันไม่มีหรอก เพราะลมหายใจ
เข้าและลมหายใจออก เพราะครูบาอาจารย์ท่านผ่านในการประพุดิปฏิบัติมา ท่านเห็น
สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ทำแทนกันได้ อย่างเช่น วัตถุ เรามีปัจฉัย เราจะให้ใครทำแทนเราก็ได้
เราทำแทนสิ่งนี้ขึ้นมาก็ได้ แต่ในความเป็นจริงในหัวใจมันทำแทนกันไม่ได้ มันทำแทน
กันไม่ได้ มันถึงต้องให้เรา มีเชาว์ปัญญา ให้เรามีความตั้งใจ ให้เรามีการทวนกระแส ให้
เรามีความเริ่มต้น

จุดสตาร์ทของใจที่มันจะเริ่มต้นชีวิตเรา ในเมื่อเราเกิดมา มีชีวิต คูสิ! เราเกิดมา
พ่อแม่เลี้ยงเรามาจนเราโตขึ้นมา จนเราเลี้ยงตัวเราเองได้ แล้วเราก็จะเลี้ยงคนอื่นต่อไป

เลี้ยงคนอื่นนะ เพราะใจมันเป็นธรรม แต่ถ้ามันเป็นกิเลส มันจะเอาแต่อ้าง อ้างความสะดวก อ้างความสบาย กิเลสมันร้ายนัก เวลาประพฤติปฏิบัติ อ้างว่าหนวัก อ้างว่าร้อนนัก อ้างว่าไม่สมควร อ้างไปหมดเลย

แต่เวลาครูบาอาจารย์รุ่นแรกของเราๆ ไปดูประวัติของท่านติ ท่านไม่มีใครสนใจนะเพราะไม่มีใครเชื่อว่าธรรมะถึงถึงพุทธกาลแล้วจะมีหลักมีเกณฑ์ ถึงพุทธกาลแล้วต่างคนต่างทำก็ไม่มีประโยชน์ แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านมุนานะ ท่านทำของท่านนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านไปอยู่ที่ไหน ใครก็ไม่สนใจ ใครก็ไม่เข้ามาดูแล ไม่มีใครสนใจหรอก

แต่ในปัจจุบันนี้ ในวงประพฤติปฏิบัติเรามันมีคนเชื่อถือศรัทธา ถ้าคนเชื่อถือศรัทธา สิ่งนี้มันสะดวกสบายกว่าสมัยครูบาอาจารย์เรา เลิศมากมายนัก สะดวกสบายมากมายนัก แล้วพอสะดวกสบายขึ้นมาซะแล้วเราจริงหรือเปล่า? เพราะมันมีความสะดวกสบาย แต่ถ้ากิเลสมันก็จะอ้างว่ายังไม่พอใจ มันจะหาสิ่งที่มันพอใจ มันมีความสะดวกสบายของมัน นี่คือกิเลสอ้าง ในการประพฤติปฏิบัติ กิเลสมันอ้างหมด

แล้วคิดดูสิ ปัญญาที่เราคิดใช้ใคร่ครวญจนกว่าเราจะมีธรรมะ ความจริงกับความจริงเป็นแรงผลักดัน แรงบวกที่มันผลักดันให้ต่างอันต่างจริง ถ้ามันต่างอันต่างจริงนะเห็นคุณค่ามาก มันจะเป็นความจริงอย่างนั้น กายก็จริงของกาย ทุกข์ก็จริงของทุกข์ จิตก็จริงของจิต แล้วความรู้อันหนึ่งมันรวมลง จิตอันนี้มันเป็นอกุศลธรรม มันเป็นอฐานะที่มันจะแปรสภาพอีก แล้วสิ่งที่มันจะแปรสภาพอีก มันไม่แปรสภาพอีกแล้วอยู่ของใจของเรา แล้วเรายกขึ้นวิปัสสนาต่อไป

การยกขึ้นวิปัสสนาต่อไป มันเป็นงานที่ละเอียดขึ้นไป มันจะเห็นงานว่า ขณะที่ เป็นโลกียธรรม กับ โลกุตตรธรรม เราก็ไม่เข้าใจว่าสิ่งใดเป็นโลกียธรรม สิ่งใดเป็นโลกุตตรธรรม สิ่งที่เราคิดๆกันอยู่นี้ คือ ปัญญา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนบอกว่าให้ใช้ปัญญานั้นที่จะฆ่ากิเลส เราก็ใช้ปัญญาแล้ว ปัญญาด้วยความจอมปลอมของใจ ใน

เมื่อมีปัญหาความจอมปลอมของใจ มันก็เลยได้ธรรมะปลอมๆ สิ่งที่เป็นความจริงอยู่มัน ก็เลยเป็นของปลอมหมดเลย

แต่ถ้าเราฝึกฝนปัญญาของเราจนเป็นโลกุตตรปัญญา เพราะมันเป็นศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเป็นศีล สมาธิ ปัญญาโดยสัจจะความจริง เหมือนกับสิ่งที่เป็นมิด สิ่งที่เป็นมิดที่ คมกล้า มันจะตัดอะไร จะทำอะไรสิ่งใด มันจะประสบความสำเร็จ แต่ถ้ามันเป็นมิดแต่ มันเป็นทางสั้น มันจะทำอะไรไม่ประสบความสำเร็จสักอย่างหนึ่ง ถ้าใจมันปลอม ใจ เหมือนกัน มิดเหมือนกัน มิดอันหนึ่งเอาสั้นลง มิดอันหนึ่งเอาคกลาง ถ้ามันมีการฝึกฝน มันมีการตัดแปลง มีการทดสอบ มีการเห็นว่าสิ่งที่ใช้ปัญญาแล้ว มันเป็นสั้นและมันเป็น คม เราจะรู้เลยว่า โลกียปัญญาคืออย่างไร? โลกุตตรปัญญาคืออย่างไร?

ขณะคิดทำเข้าไป มันต่างอันต่างจริง มันจริงของมันจริงๆ ถ้าจริงของมันจริงๆ แล้วผู้ที่เป็นจริงแล้วถึงได้กล้าพูดได้ว่า สิ่งที่เป็นโลกๆ เป็นความปลอม ปลอมเพราะ มันเป็นของชั่วคราว แต่ถ้าใจมันปลอมอยู่ไปบอกโลกนี้เป็นของปลอม เป็นสมมุติ เป็น จริงตามสมมุติ พูดไปโดยใจปลอม มันก็เป็นความปลอม

แต่ถ้าใจจริงนะ พูดอย่างนั้นได้จริงๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมะจริงๆ แต่เพราะความปลอมของเรา มันเลยกลายเป็นความจอมปลอมไปหมด แต่ถ้าขณะที่เราจะยกจิตขึ้นวิปัสสนาให้มันสูงขึ้นไป มันก็เป็นความปลอมอันละเอียด ใน เมื่อเป็นความปลอมอันละเอียด หัวใจมันจะไม่เข้าใจว่าเป็นความจอมปลอมอันละเอียด สิ่งที่ไม่เข้าใจความจอมปลอมอันละเอียด เราก็ต้องหมั่นใคร่ครวญของเรา หมั่นทดสอบ ของเรา ถ้าหมั่นทดสอบของเรา มีการกระทำ มรรค ๔ ผล ๔ นะ

จิตที่มันจะไม่เกิด มันต้องทำลายความสะอาดเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป สิ่งที่เป็น ความสะอาด เป็นความสะอาดจากภายนอก เป็นความสะอาดจากสัkkายทิฏฐิ สัkkายทิฏฐิความเข้าใจผิด ความเข้าใจผิดว่ากายนี้เป็นเรา สรรพสิ่งนี้เป็นเรา จริงๆ มัน เป็นเราจริงๆ แต่มันเป็นเราโดยสมมุติ เป็นเราโดยชั่วคราว ขณะที่มันมีปัญหาเป็น ความรู้จริง เห็นตามความเป็นจริง มันก็จริงของมันอย่างนั้นนะ ใจก็จริงของเรา

ในเมื่อทำลายสักกายทิฐิ มันเป็นสังโยชน์ มันเป็นเครื่องร้อยรัด สิ่งที่ยึด เพราะใจมันปลอม ปลอมเพราะความเข้าใจผิดอันนี้ มันถึงจะต้องเป็นปุถุชน หมุนไปตามวิถุฏะ ขณะที่มันทำความเป็นจริงขึ้นมาแล้ว เป็นความจริงส่วนหนึ่งของใจ มันขาดออกจากกัน มันยังหมุนอยู่เพราะมันยังมีความจอมปลอมในใจอันละเอียด แต่มันไม่หมุนไปตามอำนาจแรงเหวี่ยงของโลกเต็มที่ ด้วยความแรงเหวี่ยงของโลก โดยจักรวาลนี้ มันหมุนไปตามธรรมชาติของมัน

แต่จิตมันมีความรู้จริงแล้วมันก็หมุน แต่ไม่หมุนไปทั้งหมด ในเมื่อไม่หมุนไปทั้งหมด มันก็ไม่ไปตามวิถุฏะ ไม่ไปเกิดในอบายภูมิ ไม่ไปเกิดในสิ่งต่างๆ แต่ความละเอียดของมันเข้ามา แรงเหวี่ยงแรงหมุนไปของโลก แรงเหวี่ยงของอวิชชา แรงความเป็นไปของจิต มันก็ยังหมุนอยู่ใช่ไหม? ในเมื่อหมุนอยู่ เราก็ต้องทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้าไป ละเอียดเข้าไป มันจะไปเห็นสิ่งที่เป็ละเอียดไปสู่ธรรมชาติเดิมของเขา

สิ่งที่เป็ธรรมชาติเดิมของเขาคืออะไร ธาตุ ๔ และขันธ ๕ มันเป็ธาตุเป็ธรรมชาติของมัน ถ้าเราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญเข้าไป เป็สังจะความจริง ถ้าพิจารณากายเป็ขันธ ๕ ขันธ ๕ คือ ความอุปาทานยึดมั่นถือมั่น ยึดมั่นถือมั่นสิ่งที่ละเอียด สิ่งที่ความเป็ไปของใจ แต่ถ้าพิจารณากาย มันจะกลับคืนสู่สภาวะเดิมของเขา สู่สภาวะเดิมนะ จิตที่พิจารณาเห็นสภาวะเดิมของกาย ด้วยความเข้าใจผิด พิจารณา กาย มันถึงแยกส่วน ขยายส่วนให้เป็วิภาค ให้เห็นว่าไม่มีสิ่งใดจับต้องยึดมั่นถือมั่นให้เป็รูปธรรมได้เลย ด้วยสภาวะของอริยสัง

แต่ขณะที่พิจารณาจิต พิจารณากายเข้าไป ให้ถอนอุปาทาน มันจะคืนสู่สภาวะเดิมของเขา ดินเป็ดิน น้ำเป็น้ำ ลมเป็ลม ไฟเป็ไฟ กลับคืนสู่สภาพเดิม แล้วมันจะไปยึดมั่นถือมั่นอะไร การยึดมั่นถือมั่นนี้คืออุปาทาน ถ้าอุปาทานมันยึดมั่นของมัน นี้คืออวิชชา นี้คือความจอมปลอมของใจอันละเอียด ใจที่มันจอมปลอมมันไม่เข้าใจตามความเป็จริงของมัน

แต่ถ้ามันไปเห็นจริง มันวิปัสสนาไปโดยมรรคญาณ โดยอริยสัจ โดยมรรค โดยความเป็นจริง มันจะคืนสู่สภาวะเดิมของเขา บ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุดมันจะขาด สิ่งที่เขาขาด ในเมื่อมันเป็นความจริง จิตมันเป็นความจริง จริตมันเป็นอริยสัจ อริยสัจที่เป็นปัจจุบัน มันเป็นความจริง แล้วเห็นจริง เห็นจริงว่ากายนี้กลับไปสู่สภาวะเดิมของเขา

ในเมื่อพลังบวกกับบวก คือ ความจริงกับความจริงมันจะผลักดัน ผลักกันออก อุปาทานจะหลุดออกไป อุปาทานในกามภพ ในกามราคะ ในปฏิฆะ มันจะอ่อนลงๆ โลกนี้ราบเป็นหน้ากลองเลย สิ่งที่ราบเป็นหน้ากลอง สิ่งนี้เป็นความจริง ธรรมะเป็นความจริง ใจที่มันเป็นธรรม มันต้องเป็นธรรมตามความจริงขึ้นมา มันถึงจะเห็นจริง

ถ้ามันเห็นจริง เพราะจิตมันเห็นจริง ธรรมะ คือ เป็นธรรมะจริงๆ ใจก็เป็นพระสัทธาคามิจริงๆ จริงๆ ตามความเป็นจริงของใจ ว่างหมด สิ่งที่ว่าถ้ามีอำนาจาจะไม่น่าคิด จะยกขึ้นไปเห็นอสุภะ ถ้าไปเห็นจิตไปเห็นกามราคะ แต่ถ้าภูติภาวะของใจหรือความปรารถนาของจิต ถ้าจิตมันปรารถนามันปรารถนาแค่นี้ มันจะอยู่ในความปรารถนา คำว่าปรารถนา แม้แต่ไม่มีความปรารถนามันยังหลง

แล้วนี่มีความปรารถนา เราต้องการเท่านั้น เราปรารถนาเท่านั้นมันคิดได้ ถ้ามีครูมีอาจารย์ ท่านจะพยายามดึงออก ความปรารถนา เพราะความปรารถนามันเป็นเจตนามันเป็นความคิดอันละเอียดในหัวใจที่ทำให้คิด แต่กับความไม่รู้ กับคิดเพราะความไม่รู้ เพราะมันว่าง เพราะความว่าง ความว่างว่าโลกนี้มันราบเป็นหน้ากลอง ว่าสิ่งนี้เป็นนิทานว่างหมด แล้วว่างด้วยการควบคุม ว่างด้วยการใช้สติ ว่างด้วยการบำรุงรักษา มันไม่ใช่ว่างด้วยความเป็นจริง

ถ้ามันว่างด้วยความเป็นจริง จิตมันจะว่างด้วยธรรมชาติของมัน มันไม่ต้องบำรุงรักษา แล้วอย่างนี้เวลามันว่างอย่างนี้ มันมีสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิต มันเป็นเรื่องของกามราคะ เพราะมันไม่พ้นจากกามภพ จิตนี้วนในวิภวูระ รูปภพ อรูปภพ กามภพ รูปภพ อรูปภพในวิภวูระสาม มันจะวนของมันในสภาวะแบบนั้น วนเวียนในวิภวูระ วิภวูระ จิตมันจะเกิดสภาวะแบบนั้น เพราะมันเป็นแรงเหวี่ยงของอวิชชา มันจะเหวี่ยงสภาวะแบบ

นั่น ทั้งๆ ที่เป็นพระสภิกษาคามีนี้แหละ เพราะในพระสภิกษาคามียังเกิดตายอยู่ มันไปเกิด เพราะมันมีเชื้อ มันมีสิ่งขบขันอยู่ มันมีความจอมปลอมของใจอยู่

สิ่งที่มันเป็นพระๆ เราเป็นพระโดยสมมุติสงฆ์ และเป็นพระโดยอริยสงฆ์ อริยสงฆ์ คือใจมันเป็น เป็นพระโดยร่างกาย บวชโดยอุปัชฌาย์มาเป็นพระ แต่ประพฤติกฎปฏิบัติ ขึ้นมา มันเป็นที่ใจ แล้วเป็นที่ใจ อุปัชฌาย์ไหนเป็นคนบวช? อริยสงฆ์! เอหิภิกขุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ เอหิภิกขุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ใช่ไหม? นี่เราบวชของเราเอง เราบวชหัวใจของเราด้วยมรรคญาณ เราบวชหัวใจด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อริยสงฆ์ ให้เป็นความจริงขึ้นมา ในหัวใจ

ในเมื่อมันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจ มันจะย้อนกลับมาชำระสะสาง ชำระสะสางความไม่รู้ ชำระสะสางความจอมปลอม ชำระสะสางให้ใจมีความจริงขึ้นมา ถ้าใจมีความจริงขึ้นมา ใจของพระ อริยเจ้ามันเป็นความจริง โลกมันก็เป็นความจริงของมัน โลกเป็นอย่างนี้ มันถึงไม่คู่คี่กัน มันถึงไม่คู่กัน มันถึงไม่เป็นความทุกข์ต่อกัน มันปล่อย มันปล่อยไปตามความจริงที่มันเห็นไปตามความเป็นจริง

แต่ในเมื่อจิตนี้มันยังเป็นความปลอม สิ่งที่มันซ่อนเร้นอยู่ในใจ มันเป็นกามภพ มันเป็นอสุภะ แต่ขณะที่เป็นอสุภะ ในเมื่อปฏิบัติมา กิเลสอันละเอียดมันหลอก มันเหยียบย่ำไว้ มันซุกสิ่งที่เป็นความหมักหมมในหัวใจไว้ ถ้ามีครูบาอาจารย์ โน้มนิ้ว ดึงให้ออก ให้ขบคิด ให้สิ่งที่สะกิดหัวใจ ให้สะกิดหัวใจ เราเป็นแผล เราเป็นโรคร้ายแต่เราเข้าใจว่าเราไม่เป็น เราไม่เป็นเพราะอะไร? เพราะสิ่งที่อวิชา ใจมันปลอม ความปลอมอันละเอียดมันปิดบังไว้ แต่ถ้าเราไปรื้อค้นไปเห็นสภาวะแบบนั้นเข้า มันจะตื่นเต็นในหัวใจมาก

ขณะที่ตื่นเต็น โรคร้ายนะ กามภพมันเกิดในกาม สิ่งที่เกิดในกาม กามโอฆะ จิตที่ยังเกิดอยู่มันเป็นธรรมชาติของมัน สิ่งที่จิตเป็นธรรมชาติของมัน มันเกิดในกามโอฆะ จิตเกิดในกามโอฆะ มันทำไมถึงเกิดล่ะ? เชื่อใจอันนี้ ถ้าจิตมันวิปัสสนาเข้าไป

ย้อนกลับเข้ามา จับสิ่งนี้ได้ การจับสิ่งนี้ การคู่ย วิธีการคู่ยเจีย การพิจารณาความพยายาม ตรวจสอบว่าเราเป็นโรค หรือเราไม่เป็นโรค

การตรวจสอบผู้ที่เป็นจำเลย ต้องจับให้มันคั่นให้ตาย ถ้าจับให้มันคั่นให้ตายแล้ว จับได้ การจับได้สิ่งนี้มันเป็นการเริ่มต้นในการวิปัสสนา ถ้ายังวิปัสสนายังจับต้องไม่ได้ ว่าง ก็ว้างอย่างนั้น สมานธิก็สมานธิว้างๆ รู้ก็รู้ว้างๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกโมฆราช โมฆราชเธอจงดูโลกนี้เป็นความว่างแล้วให้กลับมาถอนอรรถานุกิฎฐิ กลับมาถอนตัวที่รู้ที่เห็น กลับมาถอนตัวจอมปลอม ความจอมปลอม สิ่งนี้มันอยู่ในหัวใจ

นี่เหมือนกัน สิ่งที่เป็นโอะฆะ กามโอะฆะมันอยู่ในหัวใจ มันอยู่ในหัวใจทั้งหมด มันยังมีการซ่อนเร้นอยู่ในหัวใจ มันปลอม มันปลอมละเอียด เวลามารณะ พ่อของมาร ปู่ของมาร มารเอย มารเป็นเรือนยอด ๓ หลังใน ความโลก ความโกรธ ความหลง เรือนยอดของ ๓ หลังนี้ไปรวมอยู่ที่อวิชา ในกามราคะมันอยู่ในเรือน ๓ หลัง ความโลก ความโกรธ ความหลง ขนาดปล่อยสิ่งที่มันเป็นคีนสู่ธรรมชาติของเขา คีนสู่ธรรมชาติของเขาจิตมันย้อนกลับมาเป็นตัวของมันเอง แล้วมันมีสิ่งซ่อนเร้นอยู่ในหัวใจ

ถ้าสิ่งที่ซ่อนเร้นในหัวใจ เราใช้มรรคญาณเข้าไปรื้อค้นจนเห็นเป็นอสุกะ สิ่งที่เราพอใจอยู่ สิ่งที่ว่าเป็นนิพพานอยู่นี้ สิ่งที่เรานั่งทับอยู่นี้มันคืออสุกะ อสุกะเพราะธรรม แต่ถ้ามันเป็นกิเลสมันเป็นสุกะ มันเป็นความละเอียดอ่อน มันเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน เป็นสิ่งที่พอใจ มันเป็นสุกะ สุกะเพราะมันเป็นกามราคะ มันก็พอใจของมัน มันเสพในตัวมันเอง แล้วมันถึงออกมาเป็นกามภพ ออกมาถึงกามฉันทะ กามฉันทะเป็นความพอใจ เป็นกามราคะ ออกมาเป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ ธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้น

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันย้อนกลับเข้ามา เพราะมันต้องทำเริ่มต้นตั้งแต่ต้นเหตุ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ สิ่งที่เป็นเรื่องโลกๆ มันเรื่องของปลายน้ำทั้งหมด แล้วจะไปแก้กันที่ปลายน้ำ ไปแก้ที่ปลายน้ำมันจะแก้ได้ไหม? มันต้องกลับไปแก้ที่ต้นน้ำ กลับไปแก้ที่ต้นน้ำ คือ ที่ความปลอมของใจ ถ้ามันเป็นธรรมะ มันเป็นอสุกะ อสุกะ

เพราะจิตมันเป็นปัจจุบัน จิตมันเป็นปัจจุบัน จิตเป็นสมาธิเห็นกาย เห็นกายวิปัสสนาไป เป็นอสุภะ อสุภะนะ มันทำให้หัวใจที่เห็นแล้วมันสลดสังเวช เห็นแล้วมันสลด มันขยะแยง ขยะแยงนะ มันยังไม่เป็นสมคูล

ความสมคูลของมัน มันจะปล่อย พิจารณาแล้วมันจะปล่อย ปล่อยบ่อยครั้งๆ เข้า การปล่อยบ่อยครั้งๆเข้าคือการใช้ปัญญา ใช้ปัญญาจากจิตที่เป็นสมาธิ คือ ปัญญาเกิดจากปัจจุบันของใจ เกิดจากใจที่มันจ่อมปลอม แต่มันเป็นปัจจุบัน มันจะย้อนกลับมาทำลายมัน ถ้าทำลายมัน การฝึกฝนบ่อยครั้งๆเข้ามันจะชำนาญการ การที่เราทำงาน เราฝึกงาน เราทำงานได้ครั้งแรกๆ เราจะไม่มีความชำนาญ แต่ถ้าเราทำบ่อยครั้งๆ การวิปัสสนา การทำให้มันเป็นประโยชน์ มันต้องทดสอบตรวจสอบๆ เพราะอวิชามันเหนียวแน่น เพราะความรู้สึกของเรา เพราะความเคยใจ อนุสัยที่นอนเนื่องมากับใจ

สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่ว่ามันเป็นความจริงๆ มันทำลายกันได้ทางวิทยาศาสตร์นะ มันทำลายกันได้ด้วยพลังงานต่างๆ แต่นามธรรม สิ่งใดๆ จะไปทำลายมัน ความรู้สึกของเราจะเอาอะไรไปทำลาย มันไม่มีสิ่งใด คูลี! คลื่นหัวใจเขาจับได้ สิ่งที่จับได้ จับได้แล้วคืออะไรละ? จับได้แล้วเอาสิ่งใดๆ เข้าไปชำระมัน มันจับได้ด้วยคลื่นพลังงานที่มันเห็นเท่านั้นเอง แต่ขณะที่คลื่นพลังงานที่มันสกปรก แล้วจะเอาคลื่นพลังงานอะไรที่ไปชำระล้างมัน

จิตที่เป็นสมาธิ เวลาปัญญามันเกิด มันเกิดขึ้นมาจากใจที่สะอาด เกิดจากจิตที่เป็นสมาธิ ถ้ามันเกิดจากใจที่สกปรก มันจะหลอกล่อ มันจะหลอกล่อน้อฉลาด ทำกันให้ประพฤติปฏิบัติล้มลุกคลุกคลาน ในการประพฤติปฏิบัติกิเลสมันไม่ปล่อยให้เราปฏิบัติโดยสะดวกหรอก มันจะมีการต่อต้าน มีการน้อฉลาด มีการสร้างภาพ อย่างนี้เป็นนิพพาน อย่างนี้คือการปล่อยวางแล้ว แล้วเราก็อ่อกัน เราเชื่อมันเพราะมันเป็นความจ่อมปลอมของใจ เพราะใจมันอยู่กับเรา แล้วพอใจมันคิดขึ้นมา เราก็อ่อกัน

เราก็อ่อกันเราก็อ่อกันเสียเปรียบ เราก็อ่อกันล้มลุกคลุกคลานไป แล้วถ้าล้มลุกคลุกคลานไปจนมันเสื่อม จนมันส่งออกไปเป็นอารมณ์ปกติ อ้าว! แล้วมันเป็นความจริงทำไมมัน

ไม่ชำระสิ่งใดออกไป เหมือนของที่สกปรก มันไม่ชำระมันก็ไม่สะอาด ถ้าจิตมันหมกมุ่นมันมีความคิดอย่างนั้น มันหมกมุ่นก็เพราะตัวมันเป็นกาม

สิ่งที่ เป็นกาม คูสิ! ไฟ ความร้อน ไฟเข้าไปที่ไหนไฟก็ติดไหม? ถ้าเป็นเชื้อเป็นขยะเอาไฟเข้าไปที่ไหนมันก็ติด ในเมื่อจิตมันเป็นไฟ มันเป็นกาม ไม่ต้องเอาไปจี้ใครหรอก มันติดในตัวมันเองอยู่แล้ว ในเมื่อมันติดในตัวมันเองอยู่แล้ว ขณะที่มันคิดไปตามธรรมชาติของมัน ทำไมมันจะไม่คิดไปในเรื่องกาม ถ้าคิดเรื่องกามพอจิตเสื่อมมันก็เป็นธรรมชาติของมัน แล้วไหนว่าเป็นธรรมะ?

เพราะกิเลสมันน้อยลด เพราะสิ่งที่กิเลสความปลอมอันละเอียดมันน้อยลด มันทำให้เราจิตหมกมุ่น ทำให้เราอยู่ในวังวนของมัน ในเมื่อวังวนของกิเลส มันก็จะไปไหนไม่รอด มันก็เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม ในการต่อสู้กับกิเลสด้วยธรรมะ มันก็จะมีสิ่งที่ล้มลุกคลุกคลาน สิ่งที่กิเลสมันน้อยลด มันก็ทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน ทำให้เราไม่มีกำลังใจ

แต่ถ้าเป็นธรรม เวลาเป็นธรรมขึ้นมาสติสัมปชัญญะที่เราทำขึ้นมา สติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา ในเมื่อมันเป็นมหาปัญญามันแยกแยะด้วยความละเอียดอ่อน สายบังคับบัญชามันสั้นเข้ามา ความรวดเร็วของมันมันจะมีตลอด แล้วในการใคร่ครวญของมัน มันจะปล่อย มันจะปล่อย ปล่อยนี้เป็นตถาคตนะ ปล่อย มันปล่อยชั่วคราวเพราะกำลังของธรรม กำลังของสติ กำลังของปัญญา มันเข้าไปต่อสู้ มันเข้าไปทำลาย เข้าไปต่อสู้ คือให้มันเห็นเป็นอสุภะ ให้เห็นตามความเป็นจริง มันดูดีเข้ามา มันปล่อยเข้ามา กลืนเข้ามาที่ใจ ปล่อยๆ

การปล่อยอย่างนี้ มันเป็นการปล่อยที่ยังไม่เป็นมัชฌิมาปฏิปทา ปล่อยที่มรรคายังไม่สามัคคี คือมรรคมันจะรวมตัว ความเป็นไป การฝึกฝนมันจะปล่อย ปล่อยเหมือนมันมีความสมดุล สิ่งต่างๆ ที่มันยังไม่สมดุล มันทำให้จบสิ้นกระบวนการได้ แต่มันไม่สมดุล มันไม่เนียน มันไม่เป็นสัจจะความจริง ปล่อยบ่อยครั้งเข้า จนมันถึงที่สุดมันนุ่มนวลมันเนียนของมันขึ้นมา มันทำลายขึ้นมา มันจะ ครึ้น! ครึ้น! ครึ้น! ในหัวใจเลย

มันปล่อยกามภพ จิตที่มันต้องเกิดตายในกามภพ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันทำลาย
ส่วนหนึ่งไป

แล้วถ้าจิตมันวิปัสสนาต่อไป มันจะมีเศษของมัน เศษของมัน คือ ความรู้สึก
ความรู้ต่างๆ ขณะรับความรู้สึกของใจ ที่มันมีข้อมูลของมัน มันมีข้อมูลนะ เราทำลาย
ทั้งหมด ความรู้สึกทั้งหมด แต่ข้อมูล คือ ข้อมูลภายใน แล้วเราไปทำลายข้อมูลภายใน
บ่อยครั้งๆ เข้า มันก็ปล่อยๆ ปล่อยจนเราคิดว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน มันปล่อยกามภพ
เพราะกามภพถ้าจิตมันตาย รูปภพ อรูปภพ พรหมมันมีรูปและไม่มีรูป ขณะที่พรหมมี
รูปและไม่มีรูปมันเป็นพรหม ๑๖ ชั้น จิตมันยังเกิดตายในวัฏฏะเป็นสภาวะ แบบนี้

ถ้ามันเข้าใจว่า ความปลอมอันละเอียด จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่มองไป
ด้วยอุปกิเลส สิ่งที่เป็นอุปกิเลสโดยธรรมชาติโดยข้อเท็จจริง โดยธรรมชาติโดย
ข้อเท็จจริง คือ มันเป็นจิตส่องใส คือตัวอวิชชา แต่ความจอมปลอมของเราที่ว่าเรา
จอมปลอม มันจอมปลอมมาตั้งแต่ความรู้สึกความนึกคิด นี่มันไม่ใช่ความนึกคิด มัน
เป็นพลังงานเฉยๆ พลังงานของจิตพลังงานที่จิตเดิมแท้ที่ส่องใส มันคือ ตัวอวิชชา
ความปลอมอันละเอียดอันนี้

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะไปยอมจำยอมจ้านกับตรงนี้หมด เพราะกว่าที่จะมาถึง
ตรงนี้ได้มันต้องชำระอนาคา ๕ ชั้น มันต้องชำระสิ่งต่างๆ เข้ามา จนมันสะอาดเข้ามา
ความสะอาดนี้ก็เลยคิดว่าความสะอาดนี้เป็นนิพพาน ความจอมปลอม ใจที่จอมปลอมอัน
ละเอียด มันก็ทำให้เราไปติดอยู่ในความละเอียด ครูบาอาจารย์ที่ผ่านการประพฤติ
ปฏิบัติมา ทุมมสากจุกา เอตมฺมงฺกลมุตฺตมํ เวลาสนทนาธรรมกัน การที่จิตมันได้ทำให้
เป็นความจริง แล้วความจริงนี้มันผลัดกับสิ่งที่เป็นความจริงของโลก ผลัดกับความจริง
ของวัฏฏะ

วัฏฏะนี้มีอยู่แล้ว แล้วจิตที่มันเป็นความจริงมันผลัดออกจากกัน มันผลัดออก
จากกัน แล้วมันเป็นผลอย่างไร? สิ่งที่เป็นผล มันยังมีสิ่งที่ผลัดกับเขาอยู่ใช่ไหม? จิตที่
เป็นพระอรหันต์ ที่ว่ามันเป็นความว่าง ที่มันเป็นความสว่างมันยังมีอยู่ไหม? มันมีภาว

สวะ มันมีตัวภพ มันมีฐานที่ตั้ง มันมีจุดมีต่อม มีที่รู้ที่คิด มันมีผู้รับผิดชอบ สิ่งที่ได้รับผิดชอบ สิ่งที่เป็นเจ้าของคืออวิชา ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิวิญญาณที่หมุนตายๆ หมุนเกิด มันมีเจ้าของ

บุพเพนิวาสานุสติญาณ ข้อมูลของจิต ข้อมูลของสิ่งต่างๆ ที่จิตมันทำมา มันจะรวมลงอยู่ที่อวิชา อยู่ที่ภวาสวะ อยู่ที่ภพ สิ่งของมันสะอาดผ่องใสขนาดไหน คือ ข้อมูลที่ละเอียด ข้อมูลที่ย่อยสลายแล้วอยู่ในปฏิสนธิจิตอันนี้ แล้วถ้าย้อนกลับเข้ามา จิตที่มันย้อนกลับเข้ามาถึงจับตัวจิตได้ จิตจับจิต ความรู้ของจิต ความรู้ของจิตเดิมแท้มันจะย้อนกลับเข้ามาโดยทวนกระแส ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยแนะนำสั่งสอน ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยแนะนำสั่งสอน เราก็คงจะ... มันเป็นพลังงานที่มันสะอาด เป็นแสงสว่าง ที่มันมีพลังงานของมัน ทุกคนต้องเคลิบเคลิ้ม เพราะสัตว์โลก เราเป็นสัตว์โลก เราเป็นสัตว์ที่ข้องในวัฏฏะ

เราเกิดตายๆ มาจนนับไม่ถ้วน สิ่งที่เกิดการตาย สิ่งที่เป็นนรก สวรรค์ สิ่งต่างๆ เราคาดหมายได้ แต่สิ่งนี้มันไม่เคยเจอ สิ่งนี้ไม่มีใครเคยเห็น สิ่งนี้คาดหมายกันไม่ได้ สิ่งนี้เป็นธรรมชาติของมัน เป็นธรรมชาติของความจอมปลอม สิ่งที่เป็นธรรมชาติของความจอมปลอมมันก็ครอบงำ มันครอบงำ เราจะเข้าไปเจอสภาวะแบบนี้โดยเหมือนกับว่าสุควิสัย

แต่ถ้ามีครูมีอาจารย์ เพราะครูบาอาจารย์ท่านเคยผ่าน สิ่งที่เคยผ่านคือเคยต่อสู้ เคยค้นคว้า เคยตรวจสอบ เคยจับต้อง แล้วเคยฆ่ามัน ถึงจะต้องมรรค ๔ ผล ๔ มรรค ๔ ผล ๔ อรหัตมรรค ถ้าอรหัตมรรค จิตจับจิต ตัวมันเองจับตัวมันเอง ตัวมันเองย้อนกลับเข้ามาหาตัวมันเอง ถ้าตัวมันเองย้อนกลับมาหาตัวมันเอง มันจะต้องจิตที่เป็นอัตโนมัตติ ย้อนกลับเข้ามาถึงความเป็นไปของมัน จับได้ จะมีความสะเทือนหัวใจมาก

การจับจิตได้ การจับจิตสิ่งที่มันเป็นอวิชา สิ่งที่เป็นเจ้าวัฏจักร แค่ว่าจับได้มันสะเทือนหัวใจมาก มันจะสะเทือนหัวใจจนไม่รู้จะทำอะไรเลย มันจะจับได้เหมือนกับเราจนปัญญาที่จะทำได้ แล้วเราจับได้แล้ว เราใช้ปัญญาฝึกฝน ใช้ความตรวจสอบให้

มันย้อนกลับเข้ามาถึงตัวมันเองได้ มันไม่ใช่ปัญญาโดยสังขาร โดยความคิด มันเป็นปัญญาที่ละเอียดอ่อน มันซึมซับกันเข้าไปถึงตัวมันเอง แล้วไปทำลายตัวมันเอง ลึนกระบวนการของภวสวะนั้น ลึนกระบวนการของภพ ลึนกระบวนการของความรู้สึก

โมฆราชเธอจงมองดูโลกนี้เป็นความว่าง เป็นความว่างหมดเลย สิ่งที่อยู่ สิ่งที่เป็นเจ้าของ มันมองดูโลกเป็นความว่าง แล้วมันสงวนรักษาตัวมันไว้ เพราะกลัวจะทำลายตัวมันเอง แต่ขณะที่ เธอจงดูโลกนี้เป็นความว่างแล้วกลับมาถอนอัตตานุทิฎฐิ พอรู้ว่าโลกมีความว่าง มันว่างจากข้างนอก มันว่างจากสิ่งที่เราเป็นเจ้าของมองออกไป แต่ตัวมันเอง ตัวมันเองว่างไม่ได้ เพราะตัวมันเองเป็นอวิชชา ตัวมันเองเป็นตัวภพ แล้วมันทำลายตัวมัน

ว่างจากข้างนอก แล้วตัวจิตก็ต้องว่างด้วย ตัวจิตจะไม่มีภวสวะ ไม่มีประเด็น ไม่มีที่ตั้ง ไม่มีสิ่งใดๆ เลย ถ้าทำลายตรงนี้ ความจอมปลอมของใจไม่มี ทำลายความ ลึนไปแล้วของกระบวนการของ อาสวักขยญาณ ทำลายจิตทั้งหมด ทำลายภพทั้งหมด ทำลายสิ่งที่เก็บข้อมูลทั้งหมด

บุพเพนิวาสานุสติญาณ ข้อมูลที่นี้ ถ้าใครเข้าไปถึงนี้ ข้อมูลมันเห็นหมด เกิดมาที่ ไหน? ตายอย่างไร? มันรู้มันเห็นไปหมด แล้วรู้เห็นมันก็เป็นอดีต อนาคต แล้วพอ ทำลาย ทำลายตรงที่เป็นข้อมูล ทำลายฐานทั้งหมด ทำลายสิ่งที่เป็นความรู้สึกทั้งหมด นี้ ถอนอัตตานุทิฎฐิ ถอนความที่เป็นทิฎฐิ ที่ความเห็น ที่เป็นการรู้ทำลายหมดเลย ทำลายหมดแล้ว

ถ้าทำลายความจอมปลอมของใจหมดแล้ว ใจเป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงโลก นี้มันก็เป็นสมมุติ สมมุติบัญญัติ สมมุติบัญญัติจะต้องให้จิตที่มันพ้นจากสมมุติบัญญัติ ถึงบอกว่าโลกนี้เป็นของปลอม สมมุติบัญญัติเป็นของปลอม วิมุตติต่างหากเป็นของจริง แต่มันจริงมันต้องใจมันจริงและมันผลึกใสความจริงขึ้นมา มันถึงเป็นของจริง

แต่เพราะในปัจจุบัน เราไปศึกษาธรรมกันด้วยความเคลิบเคลิ้ม ด้วยว่าโลกนี้เป็นของปลอม ทั้งๆ ที่ใจมันปลอม มันไปรู้ว่าความจริงนี้เป็นความปลอม มันก็เลยเป็น

ความกลมกลืนกันไป แต่ถ้าเราศึกษาของเรา ชำระใจของเราจนมันสะอาดบริสุทธิ์ โลกนี้ของปลอม ของปลอมเพราะมันเป็นของไม่จริง ไม่จริงเพราะไม่คงที่ วิมุติมันไม่มีการเสื่อมสภาพ วิมุติมันมีจริงของมัน แล้วไม่มีมาร ไม่มีสิ่งใดจะเข้าไปจับใส่เปลี่ยนแปลงทำอะไรของมันได้ มันถึงจริงตามวิมุติ

ถ้ามันจริงตามวิมุติมันก็พ้นสมมุติไป พ้นสมมุติบัญญัติไป พ้นจากดีและชั่ว ถ้ามันพ้นจากดีและชั่ว โลกนี้ถึงเป็นของปลอม มันปลอมต่อเมื่อใจมันจริงทั้งหมด แต่เพราะมันไม่จริง ใจไม่จริง ไปเห็นว่ามันเป็นความปลอมก่อน แล้วเราก็ไปสมรู้ร่วมคิดกับมัน ว่าเป็นความปลอม ให้กิเลสมันหลอก แล้วก็ลุ่มลुकลुकกลานกันไปตามกระแสของกิเลส ปฏิบัติโดยกิเลส ปฏิบัติโดยให้กิเลสมันครอบงำ ถ้าปฏิบัติโดยธรรม มันต้องให้เป็นความจริงขึ้นมา สติปัญญาที่จริง สรรพสิ่งที่จริง

เราเก็บหอมรอมริบในการประพฤติปฏิบัติ เราเก็บหอมรอมริบทั้งศีล ทั้งสมาธิ ทั้งปัญญา ทั้งประสบการณ์ ประสบการณ์ของจิตมันลุ่มลुकลुकกลานมาขนาดไหน มันรู้จริงมาขนาดไหน ประสบการณ์มันจะฟ้องเรา มันจะให้เรารู้จริง มันจะฟ้องมันจะทดสอบเราตลอดไป แล้วการทดสอบของเรา คนเราจากเด็กจะเป็นผู้ใหญ่ได้ จิตที่หัดฝึกฝนขึ้นมา มันจะเป็นจิตที่พัฒนาขึ้นมาได้

จิตที่มันจะพัฒนาขึ้นมาเพราะเราหมั่นสังเกต เราหมั่นเก็บข้อมูล เราหมั่นตรวจสอบจิตของเราเอง หน้าที่ของเรา คือ เราทดสอบตรวจสอบจิตของเรา ว่าจิตของเรามันพัฒนาขึ้นมามากหรือน้อยขนาดไหน ทำไปแล้วมันได้ประโยชน์มากหรือน้อยขนาดไหน หน้าที่ของเราการงานของเราเป็นหน้าที่ของเรา หน้าที่ของหมู่คณะ หน้าที่ของสรรพสัตว์ มันเป็นหน้าที่ของครูบาอาจารย์เรา ครูบาอาจารย์ท่านหมดธุระ ท่านทำของท่านมาสำเร็จจุลวงแล้ว ท่านถึงเวลาของท่านที่ควรจะเป็นประโยชน์กับคนอื่น

แต่เวลาของเรา งานของเรา หัวใจของเรา มันจอมปลอมแล้วมันเหยียบย่ำของเราตลอดเวลา มันไม่ใช่หน้าที่ของเราจะไปยุ่งกับเขา หน้าที่ของเราต้องรักษาเราก่อน หน้าที่ของเรา คือ รักษาหัวใจเรา หน้าที่ของเรา คือ การแก้ไขใจเรา หน้าที่ของเรา

เพราะจิตมันเป็นสิ่งที่ เป็นภัย เป็นภัยกับตัวเอง เป็นภัยกับตัวเองเพราะมันมีความ
จอมปลอมในหัวใจ

ถ้ามันมีความจอมปลอมในหัวใจมันเป็นแบงก์เก้ มันเป็นสมบัติปลอม สมบัติ
ปลอม ธนบัตรปลอม มันใช้ประโยชน์ได้ไหม? ถ้าเมื่อใดเราทำใจของเราให้เป็นความ
จริง เป็นธนบัตรจริงๆ เราจะไปใช้จ่าย เราจะไปซื้อขายที่ไหน มันก็ซื้อขายได้

ถ้าจิตเราพัฒนาขึ้นมา เราปฏิบัติของเราจนเป็นความจริงขึ้นมาแล้ว เมื่อนั้นเราจะ
ทำอะไรก็ได้ เราจะแก้ไข เราจะแนะนำสิ่งใด มันเป็นหน้าที่ มันเป็นหน้าที่เพราะเราเอา
ตัวรอดได้แล้ว เพราะเราเอากิเลสออกมาจากใจ เอาความจอมปลอมออกไปจากใจ

ในเมื่อมันเป็นความจริง มันก็พูดแต่สิ่งที่เป็นความจริงๆ ทั้งนั้น มันจะไม่
ผิดพลาด แต่ถ้าหัวใจมันปลอม มันมองสิ่งใดเป็นปลอมหมดเพราะเหมือนกับเราใส่แว่น
แว่นสีใด หรือแว่นทึบ แว่นมองออกไปข้างนอกไม่ได้เลย เราจะพูดได้แค่นั้น พูดได้แค่นั้น
แล้วเป็นประโยชน์กับใคร? แม้แต่กับคนฟังก็ไม่ได้ประโยชน์ คนพูดก็ไม่ได้
ประโยชน์เพราะมันเสียเวลาทั้ง ๒ ฝ่าย คนฟังแล้วก็ไม่ได้เนื้อหาสาระที่แท้จริง คนพูด
ก็เสียเวลาของตัวเองที่จะทำใจปลอมให้เป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นประโยชน์ไหม? เรา
ถึงว่าไม่ใช่หน้าที่

ในเมื่อมีครูมีอาจารย์ก็เป็นหน้าที่ของครูบาอาจารย์ที่จะชำระสะสาง สิ่งที่เกิดขึ้น
ในวัด สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ หน้าที่ของเรา เราให้เป็นคติ สิ่งใด
ถ้าเขาปฏิบัติแล้วเป็นความจริง เขาปฏิบัติแล้วได้ผลประโยชน์ ผลเป็นความจริงของเขา
เราน่าจะอนุโมทนา น่าจะปฏิบัติให้เป็นความจริงอย่างนั้น ถ้าสิ่งใดประพฤติปฏิบัติไป
แล้ว มันเป็นความบกพร่อง มันเป็นการประพฤติปฏิบัติโดยที่มรรคญาณ มรรคไม่
มรรคสามัคคี มันก็เป็นคติกับเรา

สิ่งที่เป็นคติกับเรา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติไป ไปเจอเหตุการณ์อย่างนั้นเข้า เราก็
ได้ฟัง ได้เห็น ได้รู้ ได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นคตินะ ถ้าเราฉลาดเราเห็นเวลาของ
เราเป็นความจำเป็น เราไม่ใช่จ่ายเวลาฟุ่มเฟือย ไม่ใช่จ่ายสิ่งที่เป็นชีวิตที่ฟุ่มเฟือย สิ่งนี้

เป็นประโยชน์หมด จิตที่เป็นประโยชน์ จิตที่มันสร้างสมมาเป็นคุณงามความดี มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับเรา สิ่งที่เป็นโทษ เราก็สร้างความเป็นโทษกับเราเอง สิ่งที่เป็นประโยชน์เราก็สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเราเอง สร้างเป็นประโยชน์เพราะมันเป็นสัมมาทิฐิ มันเป็นความเห็นที่ถูกต้อง

แต่ถ้าเป็นมิจฉาทิฐิเราเข้าใจผิดหมด เข้าใจผิดตั้งแต่เริ่มต้น แล้วการกระทำมันก็ผิดๆๆ ไปตลอด มันเป็นมิจฉา ความคิดเรามันถึงเป็นมิจฉาก็ได้ เป็นสัมมาก็ได้ ถ้าเราไม่เข้าใจ ว่าสิ่งใดจะเป็นมิจฉา สิ่งใดจะเป็นสัมมา เราต้องตั้งสติของเราไว้ แล้วทบทวน ทบทวนสิ่งที่คิด ทบทวนสิ่งที่ทำ สิ่งที่เกิดสิ่งที่ทำมันเป็นประโยชน์ไหม? ถ้ามันไม่เป็นประโยชน์นั่นมันเป็นมิจฉา

แต่ถ้าทบทวน จิตที่เราทำแล้ว มันว่างมันมีสติ มันมีความรอบรู้ทั้งหมด มันทำสิ่งใดมันจะเป็นความอบอุ่นของใจ สิ่งนั้นเป็นความถูกต้อง ถ้าเป็นความถูกต้อง เราต้องเหยียบคันเร่ง เราต้องรีบชวนขาย แต่ถ้าเป็นความผิด เราต้องเหยียบเบรก รถถ้าไม่มีเบรกไปไม่ได้นะ รถเราอยากให้มีกำลัง อยากให้วิ่งดี อยากให้ทุกอย่างไปดีๆ แล้วถ้ามันไม่มีเบรก มันจะเข้าโค้งอย่างไร? มันจะจอด มันจะถอย มันจะทำอย่างไร? มันต้องมีเบรก สิ่งใดที่คิดแล้วไม่เป็นประโยชน์กับเราต้องเบรกมันไว้

แต่สิ่งใดถ้าทำแล้วเป็นประโยชน์ต้องเหยียบคันเร่งนะ เพราะเดี๋ยวกิเลสตามมาทันแล้ว มันจะทำให้เราอ้อมองอเท่า กิเลสร้ายที่สุด ความจอมปลอมของใจร้ายที่สุด โลกนี้เป็นความจริง ใจมันปลอม มันถึงเป็นทุกข์ โลกนี้เป็นความจริง ใจก็เป็นความจริง จริงเป็นธรรมชาติเหนือความจริง โลกนี้ปลอมทั้งหมด สมมุติบัญญัติ ใจเป็นวิมุตติ เอวัง